

W NIEDZIELĘ DNIA 17. KWIEŃNIA 1803.

Z Wiednia d. 9. Kwietnia.

W wielką środę Cesarstwo Jchmość wraz z Arcy Xiętami i całym dworem znajdowali się po południu o godzinie 5 na nabożeństwie w zamkowym kościele. W wielki czwartek po wystuchaniu mszy przyjmowali komunię S. potem słuchali kazania i znajdowali się na reście obrządkow w tym dniu przypadających. Po skończonym nabożeństwie udali się Cesarstwo Jchmość z całym dworem do wielkiej antykamery, gdzie J. C. K. Mość obmywał nogi 12 ubogim mężczyznom, a Cesarzowa Jeymość 12 ubogim kobietom, których podług zwyczaju udarowali, nową odzież dali i przed obmyciem nog do stołu wezwali, a W. Xzę Toskański, wraz z innemi Arcy Xzętami usługiwali im pod czas iedzenia. Wieczorem udali się znowu do kościoła, równie iak w wielki piątek i byli na kazaniu i reście nabożeństwa, a po południu odbywali modlitwy. W sobotę byli na nabożeństwie zrana, a w wieczor na Zmarłychwstaniu Pańskim.

Z Zemlina d. 1. Kwietnia.

D. 17 Marca w wieczor o godzinie 8 postrzeżono w kolicach Banatu rzadkie zjawisko natury na obfokach. Horyzont zaiśniał z wolna wielą ognistemi promieniami, wystawiającemi

koło; z tego koła nagle na ziemię iasny promień wystąpił z zakrzywionym końcem, ten promień na wiele innych promieni, a spadłszy na ziemi, równie iak koło na niebie. Zjawisko to wystrawiało naywspanialszy widok, trwało około 8 minut i od wielu osob było uważane.

Basza begradzki wszedł z 200 Spahow do miasta; Janczarowie oddali mu rządy, i są mu we wszystkim posłuszni, obiecując sobie pod jego rządem wielkie korzyści. W Belgradzie panuje wielki niedolatek żywności, nowy basza udał się z tego powodu do nas po niektóre artykuły żywności; ale że jego żądanie postane zostało do naywyższych rządów, zatem nie odebrał ieszcze żadney odpowiedzi.

Co dziennie przychodzą tu ubogie familie z Kroacyi i wojskowych granic, które głód stamtąd wypędza; są one tymczasowo w naszych granicach wojskowych rozłożone, do ekonomii i rolnictwa użyte i ze skarbowych magazynow utrzymywane.

Zaledwo wiosienne promienie słońca zaiśniały w naszych okolicach, a inżci kupy rozboynikow rozpoczęły swoje łotrówstwo. Na d. 19 Marca dwaj żydzi kupczący tytu-

niem zostali na gościńcu mitrowizkim niedaleko Wukowaru od kupy łotrow z znaczney kwoty pieniędzy złupieni i zamordowani

Z Rzymu d. 12. Marca.

Ostatniy niedzieli minister francuzki Caucault dawał dla Xcia Meklenburg - Strelitz wielki obiad na 50 osób. Pomiedzy wielu osobami wyzszego rzędu, iako to kardynała sekretarza stanu i t. d. widzieć można było na tym obiedzie procz snycerza Canowa wszystkie gieniusze i talenta naszego niasta, a na koncert wieczorem jeszcze więcey przybyło osób. Zamiarem ministra było pokazać Xciu wszystkie znakomitsze osoby tey stolicy.

Z Hagi d. 2. Kwietnia.

Od dnia onegdayszego 7000 woyska francuzkiego stosownie do nadeszłych rozkazow z Paryża, zaczęło wkraczać do naszey Rzpłtey. Już był nadbiegł przeciwny rozkaz skoro się dowiedziano w Paryżu, że Anglicy postanowili nam przyładek dobrej nadziei powrocic, ale znowu nadszedł 3ci rozkaz, aby woyska francuzkie weszły do Hollandyi dla zaslonienia brzegow naszych w przypadku zerwania pokoju z Anglią; zatem woyska francuzkie wczoray w wieczor od Antwerpui i Mechliny i Lowanium weszły do Zelandyi dla wzmocnienia załogi w Flisyndze, a od Maftrychtu i Leodyum tegoż dnia do Bredy spodziewane były. Składają się one z 6 batalionow piechoty 3 szwadronow huzarow, 3 szwadronow dragonii i 3 kompanii artyleryi z 12 polowemi armatami. Jenerał Montrichard jest ich dowodząca, które złączone z 3000 będącemi w naszym kraju wynoszą 10,000 ludzi, których pomnożenie lub odwołanie od okoliczności zależy. Pod Montrichardem dowodzić będą Jjen. Frere i Delanloi, ostatni pod rządem swoim mieć będzie artylleryą obadwa już są w Bredzie. Jjen. Osten dowodzący od 1793 w Zelandyi miał już wyiechać do

Szampanii, gdy mu przyszedł rozkaz pozostania na mieyscu. Mieszkańcy middelburscy dali już byli ucztę na pożegnanie iego.

Francuzka eskadra w Helwerfluis przeznaczona do Luizyany była powodem, że 2 liniowe okręty i fregaty angielskie krążą przed tym portem. W Londynie towary, które miały być przesłane do naszey Rzpłtey wolano na mieyscu sprzedadz.

Wśród tych krytycznych okoliczności, codzieln spodziewamy się z Londynu lub z Paryża gońca, który nam pokoy lub wojnę zapowie. Przebiegają w prawdzie ustawicznie gońcy; ale dotąd wszystko jest w niepewności a negocyacye między Paryżem, Londynem, Berlinem i Petersburgiem nie mają jeszcze końca. Gońcy i sztafety przybiegają nietylko do ambassadorow francuzkiego i angielskiego, ale nawet do domow handlowych w amsterdamie Rotterdamie, i Dordreckcie. Sam minister francuzki odebrał w 3 dniach 6 gońcow, a angielski d. 30 Marca gońca z Berlina, którego zaraz na statku, rybackim do Londynu wysłał, a onegdaj gońca odebrał z Londynu, który razem przywiózł sztafetę do kupcow amsterdamskich.

Z Paryża d. 28. Marca.

Onegdayszy Monitor mieści w sobie, co następuje:

" Gdy hrabia Markow w imieniu swego Imperatora przystąpił do ugody zawartej pod d. 26 Grudnia pomiędzy Rzeplą francuzką i J.C.K.M. zatem J. Imper. M. to swego ministra przystąpienie zupełnie ratyfikował, a wymiana ratyfikacyy między Francją i Rosją w Petersburgu d. 21 Lutego nastąpiła, i w notach urzędowych z powodu tych ratyfikacyy wypadłych W. Kanclerz Rosyyski hrabia Alexander Woronzow wyraził zupełne ukontentowanie, które Imper. Jnc z zawarcia tey ugody uczuł, i oświadczył: że J. Imper. M.

tem bardziej ceni szczęśliwy skutek pieczołowitości i usiłowań pośredniczących mocarstw, gdy widzi z ukontentowaniem ułatwienie ostatnich zawał, które jeszcze ostatniemu dotarcia i przywróceniu pokoju w Rzeszy na przeszkodzie stały, tak, iż Imper. Już iuż więcej nie wątpi, ażeby J. C. K. M. nie miał zatwierdzić reszty ustanowień dotąd zawartych, i nadal iestestwo państwa niemieckiego ustalić mających. „

W tymże Monitorze czytamy: "Gdy Dey Algierski od Hiszpanii 8000 piastrow, a od Danii znaczne podarunki otrzymał, wewzwał do siebie Ob Thainwilla jen. kommissarza Rzepltey, i rzekł do niego: "Cały świat przysła mi pieniądze, ieden tylko pierwszy Konsul nic mi nie przysłał, a dawniej Francya zwykła była podarunki mi czynić. „ Ob. Thainwille pokazał mu list do pierwszego Konsula pisany, a przez adiutanta Hullina przywieziony, w którym Dey zrzeka się wszelkich podarunków. Odpowiedź na to Deia była pełna gniewu i pogrozek.

Za przyjściem tej wiadomości do Paryża minister marynarki wysłał natychmiast do Algieru fregaty Kornelią i Le Rhin. Ob. Gourdon dowódzca tej wyprawy miał zlecenie przywieść kommissarza i z jego rodzeństwem do Francyi, a Dejowi oświadczyć, że po rozpoczęciu wojny już nie będzie czasu czynić pokoju, że można wiedzieć kiedy i dla czego się wojna rozpoczęła, ale nigdy kiedy i iak się zakończy.

Ta dywizya w miesiącu Wentozie przybyła do Algieru. Natychmiast, zebrali się członki rządu, a lud tłumem zbiegał się do pałacu Deia wystawiając mu niebezpieczeństwo grożące krajowi. Dey przywołał kommissarza i spytał się, czego by fregaty chciały? Thainwill odpowiedział, że kommandant miał rozkaz odwieść go do Francyi.

"Cheesz więc ze mną wieść wojnę?" rzekł Dey.—Nie, odpowiedział Thainwill; ale pierwszy Konsul, iest za nadto mocny, aby Ci się miał optacać.—Po długiej rozmowie Dey nakoniec powiedział: No to niech mi i nic nie pfaci, a ia chcę żyć z nim w pokoju. Napisz do niego, że się zrzekam moich wy magań. „

Tak więc ukończyły się zayścia nasze z Algierem. Powracającego kommissarza odprowadzały radosne ludu okrzyki, wyrażając gorącą żądę pozostania z Francją w pokoju. Thainwill na swym urzędzie pozostał, a fregaty do Tulonu powróciły.

W Bordeaux przed 8 dniami, cukier, kawę i inne osadowe towary nadzwyczajnie rozkupowano. Nikt nie wiedział tego przy czyny, którą były nasze powasńnienia z Anglią; lecz potem przez nieiaki czas zupełnie spekulacye handlowe ustały.

Pod Marengo ma być ten wiosny rewia Jen. Sprengporten, który w r. 8 był posłem do Francyi, obiedzca teraz wschodnie granice Rosyi, skąd dla pierwszej konsulełowej przysłał wyborney chińskiej herbaty.

Gdy pensye tak bardzo skarb nasz niszcza, wniesiono więc w ciele prawodawczem, aby pensye w r. p. wyznaczone w przeciągu 5. lat przez połowę tylko dawane były i aby nadal żadna pensya 6000 franków nieprzechodziła

Pierwsze naradzenia francuzkiego ambasadora w Konstantynopolu z ministrami tureckimi, przywróciły Francyi nakazujące znaczenie iakie na wschodzie mieć powinna. Kościoły łacińskie podczas wojny ze wszystkich przywilejów obdarne, znowu pod opiekę naszej Rzepltey poszły; zdieto także sekwestra włożone na dobra tychże kościołow. Ufność między mieszkańcami i Francuzami wrociła się, a mieszkanie tam ambasadora francuz-

kiego przyniesie korzyści, których się pokoy spodziewać każe. — Gdy jenerał Brune do Konstantynopola przybył, przy *Te Deum* śpiewano *Domine salvos fac Consules*, a W. Sułtan ze swego Kiosku przypatrywał się wiazdowi ambasadora.

Wczoray rano od posta papieżkiego Doria przywiezione kapelusze oddał Bonaparte kardynałom Dubelloy, Boisgelin, Cambaceres, Fesch. Po mszy ci kardynałi wśród zgromadzenia, zch innych konsułow, ministrow, senatorow i t. d. byli przedstawieni pierwszemu konsułowi, a kardynał Dubelloy arcy biskup paryzki starzec 95 lat liczący miał piękną przemowę. Potem deputacya zgromadzenia obierczego departamentu Sekwany do audyencyi przypuszczona była.

Przez Bruxellę przejeżdżało wielu gościow z Paryża i do Paryża. Jeden także gońiec został wystany na północ.

Gdy Ob. Luynes był w tych dniach na obiedzie u Lucyana Bonapartego, i jego zbiór obrazow oglądał, znalazł w tym 2 obrazy, które w czasie rewolucyi sprzedać musiał, a za powrotem do domu zastał też obrazy w swoim gabinecie.

Pierwszy konwoy skarbow kunsztowych z Neapolu na 8 statkach już tu przybył. Wenera medyceyska wkrótce także spodziewani.

Minister duński Dreyer żądał w imieniu rządu swego zmniejszenia opłaty od przywozu stokfiszu, co i otrzymał. Minister wewnętrzny napisał do niego z tego powodu list bardzo grzeczny.

Kray Rzepltey włoskiej ma być podzielony na nowo, a Weronia ma zostać stolicą jednego departamentu.

Xiężna Kumberlandzka, która tu dawniej bawiła, wyjechała na Genuę do Rzymu.

Półki stojące w Piemontcie i we Włoszech mają być podopieczniane.

D. 29. Marca.

Za nadejściem pierwszej wiadomości że Anglicy nie chcą Kaju opuścić, wydano rozkazy wojskom francuzkim wkroczyć do Hollandyi. Spodziewają się jednak, że negocyacye skutek pomyślny wezmą. Oprócz lekkich statkow w Dunkierce. Bolougne &c. nie słychać więcey o żadnych uzbrajaniach. Armia do Hollandyi przeznaczona za pierwszym uderzeniem w bęben podwoioną być może.

Lord Witworth ciągle swoje nowe mieszkanie przyozdabia. Oglądał on także w Ehinais dom wiejski, gdzie pierwey Talleyrand mieszkał, i chce go na letnie mieszkanie nająć.

Słychać że cięło prawodawcze w przyszłym miesiącu swe posiedzenia zakończy, i że jeżeli zayścia z Anglią ułtwione zostaną, pierwszy konsul niezwłocznie puści się w podróż do Niderlandow.

Kawaler Colombi jenerałny konsul hiszpański w Petersburgu i kawaler Herwas trudniący się interesami dochodowemi rządu hiszpańskiego w Paryżu, założyli w Kadyxie dom handlowy pod imieniem Colombi, Herwas i kompania, przeznaczony do spraw handlowych z północą, i opatrzenia różnemi potrzebami marynarki hiszpańskiej, co dotąd działo się za pomocą kupcow endzoziemskich.

Projekt bicia nowej monety z portretem Bonapartego został wczoray od ciała prawodawczego przyjęty 202 głosami przeciwko 12.

Przeznaczony do Londynu poseł hiszpański kawaler Andaaga przybył tu z Hagi.

Przed Dunkierką i Kule pokazały się małe angielskie zwiadowe eskadry.

Wyrok rządowy nakazał, aby na wyspie Francuzkiej i Zjednoczenia, tak były trybunały przywrócone jak w r. 1789.

Woienna narodowa szkoła muzyczna w Wersalu, ma otrzymać dawne nazwisko

szkoły trębaczow, i składać się będzie z komendanta, z 6 nauczycielow, 3 unterofficyerow i 60 uczniow.

*Dalszy ciąg Tytułu V. Xięgi Ustaw
Cywilnych.*

Rozdział IV. O nieważności Małżeństwa. Art. 174. Gdy małżeństwo zawarte będzie bez nieprzymuszonego zezwolenia obojga małżonkow albo jednego z nich, nikt nieważności jego zarzucać nie może, procz małżonkow, albo tego z nich, którego nieprzymuszonego zezwolenia nie było. Gdyby zdarzyła się omyłka w osobie, przeciwko małżeństwu to z małżonków ma prawo czynić, które w błąd wprowadzone było. Art. 175. W przypadku poprzedzającego artykułu żądanie o uchylenie małżeństwa nie będzie przyjęte, jeżeli małżeństwo po postrzeżoney pomyłce przez 6 miesięcy ciągle z sobą z zupełną wolnością mieszkać będzie. Art. 176. Przeciw małżeństwu zawartemu bez zezwolenia oycy i matki, lub dziadka i babki albo rady familijney w przypadku gdy takowe zezwolenie potrzebnym było, nikt nie ma prawa czynić, tylko ci, których zezwolenie potrzebnym było, albo to z małżonków, które takowego zezwolenia potrzebowało. Art. 177. Nie mogą żądać uchylenia małżeństwa ani małżonkowie, ani rodzice lub krewni, których zezwolenie potrzebne było, jeżeli po zawarłym małżeństwie zaszło ich wyraźne lub ciche zezwolenie, albo jeżeli w przeciągu jednego roku od czasu powziętey przez nich o zawarłym małżeństwie wiadomości, żadnego zarzutu nie zrobili. Nie może także mąż lub żona żądać uchylenia małżeństwa, jeżeli w przeciągu jednego roku od czasu dościa lat, w których podług prawa nie potrzebuja do zawarcia małżeństwa zezwolenia, żadnego o uchylenie małżeństwa nie podali żądania. Art. 178. Przeciw małżeństwu zawartemu nie podług

rozrządzeń wyrażonych w artykułach: 144, 147, 155, 156, 157, czynić mogą tak sami małżonkowie, jak i wszyscy ci, którzy do tego są interesowani, tudzież urzędnik publiczny. Art. 179. Jednakowoz przeciw małżeństwu zawartemu między osobami, które lub jedno z nich ieszcze przepisanych lat nie miało, nie można o uchylenie go czynić. 1) Gdy upłynie 6 miesięcy od czasu iak małżonkowie lub jedno z nich, które lat nie miało, doydzie lat prawem przepisanych. 2) Gdy żona nie mająca ieszcze przepisanych lat zostanie wciąży przed upłynieniem 6 miesięcy. Art. 180. Oyciec, matka, dziadek, babka i ci wszyscy, którzy zezwolili na małżeństwo zawarte w przypadku poprzedzającym artykułem obiętym, nie mogą czynić zarzutów przeciw nieważności małżeństwa. Art. 181. We wszystkich przypadkach, w których stosownie do artykułu 178 o nieważność małżeństwa czynić mogą ci wszyscy, którzy są interesowanymi, zarzuty przeciw nieważności czynione bydź nie mogą tylko przez krewnych albo przez dzieci spłodzone w innym małżeństwie, za życia obojga małżeństwa, lecz w ten czas tylko gdy w tym mają interes istotny i z natury wypływający. Art. 182. Jedna z małżeństwa osoba z szkodą, której druga weszła w inne małżeństwo, może żądać uchylenia go za życia nawet osoby, która z nią w związkach małżeńskich była. Art. 183. Jeżeli nowi małżonkowie zarzucą nieważność pierwszego małżeństwa, sąd powinien pierwey wydadź wyrok względem ważności lub nieważności tegoż pierwszego małżeństwa. Art. 184. We wszystkich przypadkach stosujących się do artykułu 178 wyjąwszy warunki artykułem 175 ostrzeżone. Kommissarz rządowy będzie mógł, i powinien będzie żądać uchylenia małżeństwa za życia obojga małżonków i wyiednać wyrok nakazujący ich

rozłączenie. Art. 185. Przeciw wszelkiemu małżeństwu, które nie publicznie albo nie przed urzędnikiem podług prawa do tego przeznaczonym zawarte zostało, zarzuty nieważności czynić mogą, samż małżonkowie, oycowic, matki, dziadowie i babki, wszyscy mający interes w tym istotny i z natury wpływający, tudzież urzędnik publiczny, do którego to należy. Artykuł 186. Jeżeli małżeństwo zawarte było bez dwóch prawem nakazanych ogłoszeń i jeżeli uwolnienie od nich prawem dozwolone, nienastąpiło, albo jeżeli czas przepisany między ogłoszeniami i zawartym małżeństwem, zachowanym nie był. Kommissarz rządowy wyiedna wyrok karzący urzędnika karą pieniężną, która nie będzie mogła przenosić kwoty 300 frankow, tudzież osoby zawierające małżeństwo iako też i tę, pod których powagą zawierały go, karą pieniężną stosowną do ich majątku. Art. 187. Tymże karom w poprzedzającym artykule wyrażonym, podpadają, osoby tamże wyrażone, za wszelkie sprzeciwienie się rozrządzeniom artykułem 159 przepisany, chociażby nawet te sprzeciwienia za dostateczne do ogłoszenia nieważności małżeństwa uznane nie były. Art. 188. Nikt żądać nie może tytułu małżonka lub małżonki i skutków cywilnych małżeństwa jeżeli nie okaże protokołu zawartego małżeństwa wpisanego w księgi czynow stanu cywilnego wyjąwszy przypadki przewidziane artykułem 47 Tytułu *O czynach stanu cywilnego*. Art. 189. Życie w stanie małżeńskim dwóch osob nie będzie mogło uwolnić mniemanych małżonkow od pokazania urzędnikowi stanu cywilnego protokołu zawartego małżeństwa, jeżeli które z nich żądać tego będzie. Art. 190. Gdy małżeństwo żyć z sobą będzie, i gdy protokół małżeństwa zawartego między niemi urzędnikowi stanu cywilnego okazany będzie, mał-

żonkowie o nieważność małżeństwa czynić więcej nie będą mogli. Art. 191. Jeżeli iednakowoż w przypadkach artykułami 188 i 189 przewidzianemi znajdować się będą dzieci spłodzone z osob, które publicznie w małżeństwie żyły, a które zmarły, nieprawość dzieciom nie będzie mogła być zarzucana pod tym tylko pozorem, iż osoby zmarłe nieokazały urzędnikowi stanu cywilnego protokołu zawartego małżeństwa, jeżeli protokół narodzienia ich prawości sprzeciwiać się nie będzie. (*Reszta potem.*)

Z Londynu d. 29. Marca.

Młody Xiążę Dorset wyjechał ze swoim nauczycielem i gońcem rządowym do lorda Whitwortha do Paryża.

Z przyłądka Dobrey Nadziei pod d. 14 Lutego donoszą, że admirał bawawski Claris wybierał się do odptynienia z stamtąd do Bawawii dla przewiezienia do Europy mnostwa towarów tam zebranych. Będące w Kanie woyska bawawskie składają się z 1410 ludzi, to jest z 600 regimentu Waldelka, 2 kompanii grenadyerow, 2 kompanii strzelcow, 130 sztuczcowych strzelcow, 150 nowo zaciężnych drag uow, i 280 artylerzystow. W tem woysku naywięcej jest Niemcow. Wielu z nich uszło na obce okręty w zatoce Tafel stojące.

Półkownicy Roche i Swaine dla swey nieroztropności musieli Paryż opuścić. Neapolitań: Xiążę Belmonte Pignatelli z żoną swoją Angielką, musiał także z Paryża wyjechać.

Uzbraiania w naszych portach idą bardzo żywo. Z Portsmutu wyszło kilka fregat dla krążenia po morzu. Naywiększe nasze 3 pokładowe okręty uzbraiają. Stacye także znakowe po brzegach przywrocono.

Dotychczas nasza flotta na morzu srodziemnem brała żywność z Neapolu.

Jersey i Guernsey mają być jako najszybsznie postawione w stanie obronem.

Statki armatne przy uściu Tamizy są najwięcej dawne hollenderskie, jako to: Leyden, Texel, Beschermer od 68 do 54 armat.

Wiść o przybyciu generała Stuarta z Egiptu niepotwierdziła się.

Onegdaj P. Hunter przybył tu z depeżami z Paryża. Lord Whitworth był niedawno na obiedzie u ministra Talleyranda.

Irlandczycy w Paryżu miewają częste naradzania z ministrem marynarki i do pewnego generała rodem Irlandczyka wysłano gońca.

Dotychczasowy handlowy kommissarz francuzki w Dublinie Ob. Fauvelet odiechał do Paryża.

W końcu Grudnia r. p. przybył do Jamaiki francuzki szef brygady Noailles chcąc tam i mil. liwrow dla armii St. Domingskiej pożyczyc. Dawał on wexle mające być za płaconemi w Hawanie, ale do ugody nie przyszło.

Po odjeździe lorda Elgina z Konstantynopola wysłano za nim turecką fregatę z 2ma pałaszami przeznaczonemi na upominek dla Króla i Xcia Wallii.

W sobotę tuteysi kupcy dawali ucztę dla ministra amerykańskiego P. Kinga. Kancelarz z wielą urzędnikami stanu byli tam zaproszeni.

Słychać, że wkrótce z Kartageny do Tulonu odpłynie okręt liniowy hiszpański o 74 armatach, dany w upominku rządowi francuzkiemu.

Wniosek Krolewski wyznaczenia admirałowi J. Saumarez 1200 f. szt. pensyi dożywotniej został d. 25 w izbie niższej iednomyślnie przyjęty. Ta pensya zacznie się od czasu zaszłej bitwy 1801 przy Algesiras, którą ten admirał wygrał. Zdobycze jego w

tey wojnie otrzymane nie wystarczają na utrzymanie iego rodzeństwa. Wreszcie walczył on w pamiętnej bitwie d. 1 Czerwca gdy lord St. Vincent pobił Hiszpanow i pod lordem Nelsonem przy Abukir.

Rząd poda ieszcze parlamentowi bill na wydanie za 4 mill. skarbowych biletow.

W izbie wyższej przeczytano popierwszy raz bill, przed W. Sędzięgo, lorda Ellenboruga wniesiony, aby za podpalanie, choćby żaden dom nie spłonął i za usiłowanie utopienia okrętu, chociażby okręt nie utonął, jako główną zbrodnię była kara śmierci wyznaczona.

Z Amsterdamu d. 2. Kwietnia.

Goniec pruski przeiechał tędy do Londynu.

Fregata Eurydyka o 32 armatach ma słuzyc ćwiczeniom instytutu 60 kadetow morskich, którzy na niey ćwiczyc się będą w obrotach marynarki.

Generał Cezar Berthier, brat francuzkiego ministra wojny jest teraz w Dunkierce, skąd na małej eskadrze w dostojenstwie głównego zawiadowcy do Tabago popłynię.

Wielu zagranicznych officyerow w Londynie prosiło Xcia Jorku, aby w przypadku wojny z Francją mogli w korpusach ochotnikow angielskich słuzyć; lecz na to nie pozwolono.

List prywatny z Bordeaux pod d. 20. Marca donosi: "Wczoray odebraliśmy przyiemną wiadomość, że zatargi między Hiszpanią i rzeplą amerykańską zupełnie zagodzone zostały. Dwor madrycki zganił postępek gubernatora Nowego Orleanu i nakazał wszystkie interesfa względem stanow amerykańskich na dawny stopień przywrócic.

Listy prywatne z Madrytu donoszą, że tam ministrowie z obcych mocarstw podali naglące noty przeciwko odstąpieniu dla Francyi

Luizyany, a za nieodebraniem odpowiedzi powtorzyli swoje żądania, poczem ministerjum hiszpańskie wysłało gońca do Paryża.

Do Londynu przybyła odpowiedź pierwszego konsula na żądanie ministerjum angielskiego.

Niektóre listy z Londynu donoszą, że poseł francuzki w Malcie Jen: Viał zabierał się stamtąd do wyjazdu.

Do Texelu przybyły z Batawii 2 bogato ładowne okręty. — Dziś listy prywatne z Paryża obiecują pokoy.

Z Petersburga d. 18. Marca.

Półkownik Potemkin został przeniesiony do półku grenadyerow tauryckich, a tłumacz w kolegium związkow zewne: hrabia Pahlen został porucznikiem przy półku muszkieterow Sewskich.

Tutejszy fizyk Nowigrad, który wynalazł sposob robienia wódek, syropow, perfum i t. d. z winnych jagod i innych owocow i roślin, bez najmniejszego dodatku zboża, w celu zachęcenia przemysłu w narodzie, za utrzymania summ zagranicę wychodzących i wydoskonalenia winnic kraiovych, otrzymał przywilej na dworskiego dystylatora, i pozwolenie robienia wódek, perfum, syropow i t. d. z tym dodatkiem, aby od każdej butelki wódki i syropu po 10 kopieek, od flaszki czyli puszkki perfum po 5 kopieek do skarbu płacił.

Z Zurych d. 21. Marca.

Od ogłoszenia pośrednicwa Bonapartego nikną wszelkie zawaśnienia w ludach szwajcarskich. Po wszystkich kantonach praeuie nad urządzeniami kantonowemi z tak niezgodnych żywiółow, iakimi są federalizm i systema iedności, złożona kommissya; z tychże niesfornych żywiółow, tylko w łagodniejszej mieszaninie, powstana władze ludu. W tem tylko różnych partyy zbiorze uniknie

Helwecya recydywy konwulsyy. Cznie to mocno każda partya, że aby woyska obce na grunt nasz nie wkraczały, potrzeba koniecznie wzaiemnego zbliżenia partyy. Dla uchronienia ducha narodowego od partyalney zarazy, i nadania mu pewnego kierunku, połączą się przyiaciele muz i oyczyzny z różnych kantonow ku ożywieniu smaku w pięknych kunsztach i literaturze. Braterstwo helweckiey minerwy nie iest tajemniczym zakonem, i dla tego niemniej ma cel iednaki z wolnemi mularzami Anglii za czasu Kromwela, upowszechniania ludzkości. To ma na celu wkrótce mający wyszść w Bazylei dziennik pod tytułem: *Helwecka Minerwa*. Piękne widoki dla kunsztow i umieiętności orwierają się i w Zurychu w zgromadzeniach częścią rękodzielnicych, częścią ekonomiczno-fizycznych. Tamte mają na celu wystawianie publiczne nowych helweckich rękodziel, malowidel, rzezb, kopersztychow &c. To zaś poniosłszy stratę przez śmierć sławnego Hirszela, powierzyło swą prezydencyą sławnemu Rahnowi godnemu pierwszego nasłedzcy.

Z Ratyshony d. 28. Marca.

D. 25 uchwałę Rzeszy podaną Ces. Kommissyi od dyrektorjum, wysłano do Wiednia. Ta uchwała uprawni zmiany w składzie Rzeszy. Ratyfikacya Cesarska ma w krótce nastąpić, niewiadomo iednak czyli we wszystkich punktach.

Gdy 6 miast Rzeskich głosowało na główną uchwałę deputacyi, Lubeka waiosta, że ta uchwała przez protestacyą niektórych stanow nie ma nadwierać praw &c. przyznanych Lybece, zwłaszcza, gdy to miasto częścią dawniejszego grantu komu innemu odstąpi.

Miasta Frankfurt, Hamburg, Brema, i Auszburg dziękowały za łaskawy wzgląd na nie, a poseł breneński oświadczył ze prawa swego miasta będzie do żeglugi na niższym Wezerze przeciwko wszelkim zayściom pobudzającym niezrozumienia fran: oryginału, bronis.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 17. KWIETNIA 1803.

O politycznym znaczeniu na morzu.

(Z Neywieckiey Gazety.)

*Repetatur dosis.**Powtorzmy dawne dzieje.*

Gdyby podług niezgłębioney polityki losu, który tym światem rządzi, tusz obok ztego nie było dobrego, tedy wynalazki prochu i magnesowey igły, musiałyby naygorsze być rzeczami, któremi rodzaj ludzki obdarzony został.

Pierwsze jest źródłem, drogie sprężyną. Jeżeli zważemy ten przedmiot podług prawideł filozofii, tedy nie ma nic nieprzyzwoitszego, nic przeciwniejszego naturze iak zbrojny handel, który iako syn pokoju, pracy i zgody, zdaie się zupełnie być przeciwnym wojnie. Tymczasem jeżeli znowu zwrociemy uwagę kudoświadczeniu, temu wielkiemu nauczycielowi w naszym życiu, tedy postrzeżemy, że handel zawsze obok z orężem chodził.

Grecy, którzy odziedziczyli handel po Fenicyanach, iak tylko zakończyli wojnę z Persyą, natychmiast obrocili swe floty na usługę Koryntu i swych osad w Marsylii i Sy-cylii.

Po upadku Grecyi i Kartagi widziano europeyski handel w ręku Rzymian, którzy go wszędzie zwyciężkim swoim orężem rozszerzali. — Przez wojny krzyżackie przeniesiony na nowo został ze wschodu do Europy. Słowem, udamy się w które chcemy okolice

świata, wszędzie zobaczymy dwiema iedynie rzeczami zatrudnione narody, to jest handlem i wojną. Oręż przeto jest nieoddzielnym towarzyszem handlu. Nadaremnie powiedzą, że owe przykłady wzięte są z czasow barbarzyństwa. Liga anzeatycka, która przez długi czas dzwigała berło enropeyskiego handlu, utrzymywała wielkie woyska. Pierwszym krokiem Hollendrow do handlu było powitanie i woyna domowa.

Dopoki więc nie potrafiemy zwrocić biegu natury, odłożmy filozoficzne rozumowania, a bierzmy rzeczy tak iak są. Nadaremnie napominaią kraie, niemasz niegodziwszey, niemasz uciążliwszey maxymy; iak ograniczenie wolności handlu; handel jest dziełem kunsztu, przemysłu, które są własnościami wolności. Nadaremnie mówią im: znieście wasze traktaty handlowe, zaskrość w handlu nie jest iak tylko cichą wojną pomiędzy narodami, dążącą do ich wzajemnego zniszczenia. Wolność, powszechna wolność niechay będzie na przyszłość waszym handlowym keddoksem! Z pomiędzy wszystkich gatunkow żeglugi, żegluga ekonomiczna naybardziej przystoi naturze rzeczy i ludzkości, ponieważ pragnie iedynie pokoju, i nie zna innych nieprzyjaciol iak tylko cła i nadbrzeżnych strażników.

Maxymą państw jest do dziś dnia siła, a ta zależy na bogactwach i żegludze. Oto jest co one na wszystkie napominania odpowiadają.

Wyznać potrzeba, że Anglicy naypierwsi chwycili się tey maxymy; oni naypierwsi poznali, że handel jest iedyną podpożą o-

świeconego i wolnego ludu, a nawet cnotę jego, i całkowitą jego moc stanowi. Posunęli w prawdzie tę maxymę do najwyższego stopnia, bo gdyby im się nie opierało, jużby morze nie znało innego Pana nad banderę angielską.

Jenealogia angielskiego handlu jest więc najważniejszym i najciekawszym okresem w dziejach politycznych Europy. Rzuciwszy nań okiem oświecimy się o teraźniejszym związku interefflow.

Dzisiejsze systema polityki angielskiej zaczenia się właściwie od panowania Elżbiety. (Wśród 16 wieku). Pod iey rządem powstały najpierwsze osady angielskie w Ameryce, na którą w ow czas całej Europy polityka była zwrócona.

Długi czas był handel Anglików ograniczony, i prawie tylko iatmużną, którą iey Portugalczykowie i Hiszpanie udzielali. Zrewolucyi Hollendrow (na początku 17 wieku) utworzył się nowy plan handlowy, który całkiem nową postać handlowi nadał. Zaprowadził przewózowy handel, i zrobił Anglii razem iednego sprzymierzeńca i iednego przeciwnika.

— Tu zdawał się czas nadeść, w którym Europa swą postać odmienić miała (1648.) Francya wyszła z barbarzyństwa, poznała swe siły i doświadczyła ich poraż pierwszy. (Pod panowaniem Henryka IV.) Odtąd miał handel czterech współubiegaczow, a Anglia sąsiada, któremu interes nakazywał być z iey nieprzyjacielem. — Każdy z tych czterech współubiegaczow, wyjąwszy pierwszych posiadaczow nowego świata, popierał swe szczęście z największą żywością, i Anglia zaczęła już przy słabych rządach Jakoba I. ulegać pod przewagą Hollendrow i Francuzow, aż Krowel się zjawił i nową postać rzeczonu nadał. (1650.)

W tymże czasie Francuzi założyli pierwszą swoją plantacyą w Kanadzie; na ziemnym wprawdzie i niepowabnym gruncie, skąd nie więcej procz ryb i drzew iedłowych mieć nie można było; ale rząd francuzki umielał ze wszystkiego korzystać i nieopuszczający najmniejszego z swych poddanych potrafił ią wkrótce zamienić na użyteczną i urodzayną prowincyą. — Cel w założeniu tey osady zdawał się być nie inny, iak tylko w widokach handlu, ponieważ płody amerykańskie były na ów czas największym łakotkiem dla Europy; nadto chciano ieszcze utworzyć nowy kanał zbyteczney ludności we Francvi.

Widoki te nie uszły bystrego oka Kromwela, zemścił się za to na Hiszpanach w A-

meryce i przeważył szalę handlu na stronę Anglii. — To jest podobno ieden, a przynajmniej istotniejszy błąd w arcy przeczney polityce Kromwela, biorąc Hiszpanow za nieprzyjaciół angielskiego handlu, którzy ze wszystkich Europejczykow najopieszalsi w nim byli, gdy przeciwnie nie uważał cichego wzrostu Francvi. — W rzeczy samey wewnętrzne zamieszki nie pozwalały od dawna Anglikom rzucić okiem na stały ład, rownie iak wkorzeniony przesąd dostrzedz zmniejszania hiszpańskiej, a powiększania się francuzkiej siły, ponieważ zawsze się bali Hiszpanów, a dla nieśmiałości charakteru lekce sobie wazyli Francuzów. Jakoż w tym przekonaniu wspierali swego naturalnego nieprzyjaciela w Flandryi, i od tego czasu zaczenia się ejżka wzrostu francuzkiego handlu.

Tym czasem nie masz nic złego, żeby na dobre nie wyszło. Wewnętrzne zaburzenia Anglii zaludniły iey osady w Ameryce i uratowały ich od podbicia Francuzow, którzy już około nich myśleli.

Czem był Kromwel dla handlu angielskiego, tem był Kolbert (1680) dla francuzkiego. Podobno w całej historyi nie znajdziemy tak prędkiego zwrotu polityki i charakteru narodowego, iak w administracyi tego osobliwego człowieka.

Tu zaczenia się okres, w którym Francuzi przywłaszczali sobie moc dawania praw na morzu, uprzedzania reszty narodow w widokach handlowych i podbicia Europy pod swoy przemysł. — Na ow czas dopiero otwartę się oczy Anglikom; każdy postrzegł, iż nie masz straszniejszego nieprzyjaciela Anglii nad Francyą. Łączą się tedy z Hollendrami dla poskromienia przewagi Francvi; lecz pomimo szczęścia, które towarzyszyło przedsięwzięciom Królowy Anny, nie dopieli swego celu, owszem przez swoją nieroztropność atakując Francuzow na lądzie, gdzie byli najmocniejszemi, zaniast użycia przeciw nim sił morskich, dali im czas zagruntowania swego szczęścia.

Wkrótce potem stali się Francuzi panami nowey posiadłości Luizyany, ważney dla handlu. Kiedy tak handel francuzki przeważał z iedney strony, wkrótce zaszła nowa rewolucya z drugiey. Odkrycie nowey drogi do wschodnich Indyv, którą Portugalczykowie rozpoczęli, a Hollendrzy i Anglicy kończyli, sprawiło nowe zakłócenie w srodku 16 wieku. Po długiey tedy walce, negocyacyach i zdargeniach, które w dziejach czytamy,

zostały z narody Anglicy, Francuzi i Hollendrzy panami hindu obu Indyy. Taki zaś zdawały się pomiędzy sobą uczynić podział: Anglia trzymała kassę, Francya dostawiała płodow swego przemysłu, a Hollandya była furmanem.

Tak rzeczy stały aż do wojny 1756, który niezszczęśliwy koniec i okropny pokoy w Paryżu, oddał w ręce Anglikow samowładność morza i handel całej Europy. Odtąd nieznali żadnych granic, podgarnęli handel całej ziemi, i trzymali klucze do skarbow Europejskich i bogatych min Peru i Golkondy.

Wiadoma jest anekdota pewnego kupca londyńskiego. Ten będąc na reprezentacyi traiedyi Antoniusza i Kleopatry przez Shakespera, gdy aktor grający rolą Antoniusza, przyszedł na słowa (Aktu 5 sceny 2):

„Jego nogi przebyły Ocean. Królowie
 „i Xiążęta chodzą w iego liberyi. Króle-
 „stwa i wyspy wypadają z iego kieszeni.,
 Uchwycił czem przedzey swoją kieszeń!
 Lecz w amerykańskiej wojnie, iuż Ameryka wypadła z tey kieszeni; a po ukończoney teraz wojnie, sąfiedzki ład podobno ieszcze do niej posiągnie.

D O N I E S I E N I A.

Zbicie fałszywey wieści. Skoro tylko idzie o sławę dobrego urzędzenia, lub obrażonego człowieka na publicznym urzędzie zostającego; na ten czas milczenie byłoby występkiem zbrodniczym.

Z tego powodu wieść, iakoby niżej wyrażony Magister Chyrurgii & artis obstetricæ, C. K. Krak. Chyrurg cyrkularny Caylinger podczas zarazy bydłecy w Pleszowie codziennie po 5 ryń. płacić sobie kazał, deklarując się za fałszywą, wzywając każdego, co taki fałsz twierdzi, ażeby albo takowe twierdzenie udowodnił, albo traktowania siebie niemitego unikał.

Neuhauser, C. K. Fizyk cyrkularny iako wspólnie działający.

Caylinger, C. K. Chyrurg cyrkularny iako obrażony.

Na mocy Gubernialnego Wysokiego Rozporządzenia dd. 27 Stycznia r. b. Nr. 1360 będzie pusty plac szpitalny w Chranawie w dobrym położeniu blisko kościoła, z gruntem przy Olkuskim gościńcu leżący w dziedzictwo sprzedany, który to plac od wschodu słońca 49

Od północy	-	-	-	-	-	29) łokci w skich
Szerokości z iedney strony	-	-	-	-	-	56½	
I drugiey	-	-	-	-	-	40½	

Łokci długości w sobie zawiera.

Licytanci więc, którzy następujące kondycye wypełnić chcą, na dzień 26 Kwietnia r. b. o 10tej godzinie zrana do tutejszego C. K. urzędu się zapraszają.

Imo. Powinien będzie każdy licytant z pretium fisci które 100 ryń. wynosi, rotą część pro Vadio przed licytacją złożyć, które to wszystkim po skończoney licytacyi (oproczy tego który ten plac zakupi) natychmiast powrocone będzie.

2do Musi po nadeszłym aprobacyi od wysokiego gubernium, w przeciągu 14 dni całkowite pretium złożone bydź.

3tio Kupiec nie może inaczey na tym placu iak tylko z twardego materyału, to jest kamienia i cegły, się stawiać.

4to Żydzi do tey licytacyi przypuszczeni nie będą.

-Z.C.K. Urzędu Dystryktowego. W Olkusz d. 30 Marca 1803.

Schottek.

Magistrat Miasta C. K. Lublina wszystkich, komu o tym wiedzieć należy, niniejszym Edyktem obwieszcza. — Ponieważ Magistrat niniejszy na podniesienie zbiegu Wierzycielow do wszystkiego dobra ruchomego, i nieruchomego zegarmistrza Lubelskiego Ferdynanda Rudolfa w Galicyi Zachodniej znajdujacego się zezwolił. — Przeto każdy, któryby do zaniesienia na przeciwy rzeczonemu dopiero dłużnikowi sprawiedliwej iakiey pretensyi sądził mieć prawo, powołuje się, ażeby aż do dnia 30 Kwietnia r. b. 1803 z swoią pretensją w sposobie formalney załoby, przeciw adwokatowi P. Jędrzejowi Kozyrskiemu zastępcy konkursowey mafy, do tutejszego Magistratu podał i w niej nietylko rzetelność swoiey pretensyi, ale też

prawo, mocą którego w tey lub owey klasie umieszczonem bydź pragnie, okazał. Po upłynieniu wspomnionego dnia, nikt więcey słuchany nie będzie, ci zaś którzy swoich pretenzsy aż do czasu owego nie podali, co się tyczy wszystkiego majątku w Galicyi Zachodniej znajdującego się, na początku wspomnionego dłużnika bez wyjęcia, i na ow czas odsądzeni będą, chociażby prawo kompensacyi po sobie mieli, lub chociażby też o własne iakie dobro z tey masy domagali się, lub chociażby ich pretensya na nieruchomościach iakich dobrach zadłużonego zapisana była, tak dalece, że takowi wierzyciele, gdyby co do Masy winni byli, tenże dług mimo prawa kompensacyi własności, lub zastawu, któreby im służyło, zapłacić będą powinni. — Nareszcie wszystkich wierzycielow zapadłego w krydę Ferdynanda Rudolfa ninieyszemi się obwieszcza, iż do obrania administratora majątku, i deputacyi wierzycielow Kommissya na dzień 1 Maja roku tegoż 1803 wyznaczona jest, w którym dniu ciż o godzinie 3 po południu, w miejscu tuteyszego Magistratu stawić się, i podług przepisu §. 86 ustawy sądowej zachować się mają. — Dan w Lublinie dnia 4 Marca 1803.

Engbricht.
Lewandowski.
Krępski.

Z Rady Magistratu Miasta Ces. Krol. Lublina.
Jaszowski, sekr.

D. 22 Kwietnia r. b. będzie licytacya dla tegoroczney budowli koszar w Krakowie, potrzebnych Cegieł i dachówek na mocy wysókiego Gubernialnego rozporządzenia z rana o godzinie 9 w Kancellaryi C. K. 12go Urzędu cyrkularnego, któren się na ulicy Brackiey pod Nr. 247 na pierwszym piętrze znajduje, znowu przedsięwzięta.

Kondycye i zyski, które podejmującemu się dane będą, mogą bydź każdego czasu w wspomnioney Kancelaryi udzielone.

C. K. Cyrkularny Urząd Krakowski puszcza w niżej wyrażonych dniach i miejscach niżej opisane Dobra i Realności do skarbu powszechney fundacyi należące przez publiczną licytacyą iako to: w Kancellaryi cyrkularnego urzędu dnia 2go Maja dwie części wsi Bronczyńce pod Stomnikami, dawniey do kollegiaty S. Michała należące na lat 3 od S. Jana poczynając, których prætium fisci 1200 ryńskich rocznie.

Dnia 4 Maja wsię Wrozeniec i Wiktorowice do plebanii Mogiły należące na rok ieden od S. Jana poczynając, prætium fisci:

Wrozeniec jest	-	-	-	-	1500 ryń.
Wiktorowic	-	-	-	-	600 —

W Proszowicach dnia 28 Kwietnia półtora Łanu gruntu, 7 przymiarkow, i ogrod Gardzielowski zwany, prætium fisci:

Z pierwszego	-	-	-	-	150 ryń.
Z drugiego	-	-	-	-	35 —
Z trzeciego	-	-	-	-	4 — 30 kr.

Dawniey do prebendy szpitalney należące na lat trzy.

W Stomnikach dnia 30 Kwietnia grunt do prebendy rozańcowey należący na lat 3, którego prætium fisci 37 ryń. 30 kr.

W Szkalniczu dnia 2go Maja dochody do Kanonii Brygiewiczowskiej należące.

W Koszycach dnia 3go Maja ćwierć gruntu do prebendy Stey. Anny należący, prætium fisci 5 ryń. Ogrod większy 11 ryń. 35 kr.

Ogrod mnieyszy 8 ryń. 15 kr. na lat trzy.

Warunki Licytacyi są:

1mo. Licytujący przed licytacyą iotą a podług okoliczności 4tą część fiskalney ceny złożyć będzie powinien na wadium.

2do. Licytujący dla siebie licytować ma, na imię innego licytujący plenipotencyą wiewieść się będzie powinien.

Z C. K. Urzędu Cyrkularnego Krakowskiego.
Riedheim.